

"Open moet het zijn"

(The Scene)

Over de politieke opstelling van het ACW

Jan Kint (verbondsvoorzitter ACW-Antwerpen)

De voorbije maanden mochten in dit tijdschrift enkele prominenten uit de arbeidersbeweging - ondermeer Hugo Verhenne, Miette Pernot en Jozef Mampuys - hun mening formuleren over de politieke opstelling van 'de beweging'.

Graag wil ook ik mijn bijdrage leveren aan dit debat. Toen ik deze tekst neerschreef, wou ik vooral **mijn eigen mening** uitklaren en aanscherpen. Maar ik deel deze ideeën graag met u, lezer.

***

Op het congres 'ACW en politiek' van november 1995 mocht ik, als kersvers voorzitter van de net herenigde KAJ⁽¹⁾, een pleidooi houden voor een onafhankelijke opstelling van het ACW ten aanzien van de CVP. De KAJ stemde toen als enige deelorganisatie collectief tegen de geformuleerde besluiten. Onze houding werd echter door meerdere deelorganisaties en verbonden geloofd en geroemd omwille van de genuanceerde stellingname.

Vandaag wil ik datzelfde standpunt vertolken, maar dan als persoonlijke mening, gekleurd door mijn ervaringen als beroepskracht en mijn engagement als vrijwilliger in diverse sociale bewegingen: Broederlijk Delen, Welzijnszorg, 11.11.11, Amnesty International en de christelijke arbeidersbeweging.

Samengevat komt het hierop neer: het ACW moet zich verder profileren als moderne sociale beweging, onafhankelijk van een politieke partij, maar met een duidelijke politieke werking en *dito* agenda. Deze keuze lijkt me

belangrijk voor een verdere positionering in de 21ste eeuw.

Ik wil dit standpunt met drie argumenten onderbouwen.

POLITIEKE OPSTELLING VAN ANDERE SOCIALE BEWEGINGEN IN ONTZUILDE SAMENLEVING

De politieke opstelling van het ACW is gegroeid doorheen de 20ste eeuw. Net zoals de socialistische (vak)beweging koos (en kiest) voor de SP(a), heeft de keuze die het ACW maakt(e) een duidelijke ideologische oorsprong. Een strategie die de voorbije eeuw goed functioneerde. Deskundige geschiedschrijvers zullen beter dan ik het kan de voordelen en kansen kunnen beschrijven. De ontzuiling en verdergaande individualisering hebben in de laatste decennia van de 20ste eeuw deze manier van werken ondergraven. Leden laten hun stemgedrag niet (meer) bepalen door de beweging. Ideologische tegenstellingen vervagen en de grote politieke formaties zitten met z'n allen in het centrum. De christelijke arbeidersbeweging past zich aan; naast de structurele band met CD&V, heeft ze nu ook dossiergerichte contacten met andere politieke partijen.

Ook in die tweede helft van de 20ste eeuw (jaren '60 en '70) zagen nieuwe sociale bewegingen het licht, en zij kozen voor een andere opstelling. Vanuit één welbepaald thema - en de kracht die daarvan uitgaat - konden deze groepen inhoudelijke deskundigheid koppelen aan het creëren van een draagvlak.

En naarmate ze zich professionaliseerden, gingen ze meestal ook over op sterk politiek (lobby)werk. Op deze manier wegen ze tot vandaag onmiskenbaar op het beleid.

Amnesty International en Greenpeace, bijvoorbeeld, koppelen - vanuit een uitgesproken internationaal gestuurde strategie - sterke dossiers aan *dito* media-acties. De plaats van de achterban hierin en het mobiliserende karakter hiervan zijn echter punten van discussie. Greenpeace verving de actieve achterban radicaal door 'donateurs' en koos voor een beperkte groep actievrijwilligers. Bij Amnesty is de vrijwilligersbetrokkenheid een blijvende zorg én element van discussie.

Op Vlaams niveau zijn koepels als 11.11.11 of Bond Beter Leefmilieu meer te vergelijken met de werking van het ACW. Zij vertolken standpunten namens verschillende aangesloten organisaties en treden naar buiten als woordvoerder voor een sector. Daarnaast maken ze plaatselijk beweging en zorgen ze voor een draagvlak bij de bevolking, bij 11.11.11 zelfs met een gemeentelijke versie van de nationale koepel.

Deze sociale bewegingen hebben allemaal een lijstje met 'bevriende' politici. Die zijn in diverse partijen terug te vinden en leggen een extra gevoeligheid aan de dag voor thema's als mensenrechten, Noord-Zuid problematiek of milieuzorg. Met hen onderhoudt men geregelde contacten (al dan niet gestructureerd) en ze zijn de bevoorrechte bron voor het wederzijds uitwisselen van informatie.

Ook andere organisaties kiezen voor deze aanpak. Test-Aankoop, Unizo of Gaia bijvoorbeeld willen duidelijk wegen op het beleid. Zij kiezen minder voor brede mobilisering, maar mikken meer op inhoudelijke dossiers, gekoppeld aan een sterke aanwezigheid in de media én overleg en contacten achter de schermen

met diverse politici en kabinetsmedewerkers en in verschillende overlegstructuren.

In hun domein slagen ze er in om mee de pen vast te houden bij wetgevend werk. Test-Aankoop woog op de aanpassing van de wet op het consumentenkrediet, Gaia schreef mee de wet op het dierenwelzijn en Unizo werkt zich uitstekend in de politieke kijker om de belangen van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen te verdedigen.

POLITIEKE KRACHT KOMT UIT INHOUD EN STRATEGIE - STEEDS MINDER OMWILLE VAN DE VRIENDEN

In het voorjaar van 1999 mocht ik de Millenniumdiscussie van Amnesty International Vlaanderen meemaken, een studiedag in beperkte kring over de politieke strategie inzake mensenrechten. Personaliteiten als Theo Rombouts, Guy Verhofstadt en Eddy Boutmans gaven hun mening over de aanpak van het politieke werk. (Verhofstadt en Boutmans werden enkele weken later respectievelijk premier en minister van Ontwikkelingssamenwerking.)

De drie sprekers waren eensgezind: de cocktail deskundigheid/dossierkennis, mobilisatiekracht (in getalsterkte en/of via de media) en politiek lobbywerk/contacten is de meest efficiënte om dossiers te laten bewegen.

Verhofstadt verwoordde het als volgt: "Als er 's ochtends op de radio een politiek *item* ter sprake wordt gebracht, als ik in Brussel geconfronteerd wordt met een manifestatie en er bij mijn medewerkers een sterk dossier aangebracht wordt, dan kan ik daar niet zomaar omheen."

In mijn eerste argument geef ik ook al enkele sprekende voorbeelden van hoe andere groe-

pen en bewegingen die strategie gebruiken om efficiënt aan beleidsbeïnvloeding te doen. Vanzelfsprekend zijn deze initiatieven en acties van vaak gespecialiseerde bewegingen niet zomaar over te plaatsen op de praktijk van het ACW, dat breed-matschappelijke thema's bespeelt. Maar toch kunnen we uit en van die ervaringen een en ander leren.

Voor de christelijke arbeidersbeweging zijn dossierkennis, mobilisatiekracht en lobbywerk drie factoren waarop we kunnen vertrouwen. Alleen benutten we ze niet ten volle. Naar mijn mening zouden we vooral de media-aanpak moeten versterken en de politieke contacten verbreden met ambtenaren en sleutelfiguren. We hebben onmiskenbaar deskundigheid, maar we gebruiken die te beperkt, te gericht. Politici en ambtenaren die 'vrienden' zijn, kunnen er over beschikken.

Bij 11.11.11 bijvoorbeeld organiseert men, aanvullend op die contacten met 'vrienden', geregeld ook info- en vormingsmomenten voor (alle) ambtenaren en schepenen van ontwikkelingssamenwerking binnen een provincie.

EERLIJK MET ONSZELF

Mijn belangrijkste motivatie om te ijveren voor een onafhankelijke positie is echter duidelijkheid en eerlijkheid.

Als we het ACW als sociale beweging verder willen profileren - en daarvoor ook op ruime schaal mensen aanspreken -, moeten we af van de dubbelzinnige houding die er vandaag al te vaak is. We willen beweging maken, maar soms wordt een boeiend thema of een plaatselijk probleem - fietspad, tramlijn, probleemwijk - waarrond heel wat dynamiek mogelijk is, in de kiem gesmoord omdat er politiek andere prioriteiten zijn: onenigheid

in de plaatselijke coalitie, de politiek wil scoren, mandatarissen verdedigen de inspanningen die ze - naar eigen zeggen - toch doen...

De aanwezigheid van mandatarissen op vergaderingen zorgt vaak voor dubbele gevoelens. Voor de enen is het een teken van duidelijkheid, een directe communicatielijn met het beleid. Voor anderen is het een bewijs van onze politieke gebondenheid en afhankelijkheid. Bij sommigen zorgt het voor onduidelijkheid... zijn we nu politiek of niet? En voor nog anderen is het een bron van ergernis, maar deze groep heeft meestal al lang afgehaakt.

In een sociale beweging met een politieke agenda, maar los van een partij, kun je eerlijker zijn tegenover je achterban en tegenover het brede publiek.

'Eux c'est eux, nous c'est nous'. Zo formuleerde Jean Daems van de *Mouvement Ouvrier Chrétien* (MOC) het op het ACW-werkcongres van 7 februari. Ieder zijn rol! Let wel, er moet een goed contact zijn en blijven met de politiek. We moeten diverse fora creëren om politici blijvend te horen en ons te laten horen. En we moeten dit vooral doen met politici die ons programma, of essentiële onderdelen ervan, willen opnemen en verdedigen. Maar geen enkele politicus, en zeker geen enkele partij, zal en kan voor alle ACW-standpunten gaan. De politieke werkelijkheid is immers anders en de dagelijkse politieke actualiteit te bepalend. De bewegingstandpunten zijn, omwille van interne discussies, overigens ook niet altijd even duidelijk.

NIET TERUGPLOOIEN OP ONSZELF

Mijn oproep voor openheid is ook ingegeven door de vrees dat we anders sterk op onszelf zouden terugplooiën. Het pleidooi om de

band met CD&V te behouden (of zelfs te ver-
steken), houdt naar mijn mening dat gevaar
in. We zijn er de laatste jaren goed in
geslaagd om duidelijk een eigen koers te
varen en regelmatig standpunten in te nemen
die niet altijd parallel waren met CD&V-ziens-
wijzen (migrantenstemrecht bijvoorbeeld).
Maar onze invalshoek was, is en moet blijven:
wat sluit aan bij onze Fundamentele Doel-
stellingen, waar staan we voor en wat is onze
rol in de samenleving? We kunnen en mogen
ons niet laten inperken door wat voor onze
politieke vrienden haalbaar en wenselijk is.

Ik merk dat bijvoorbeeld het ABVV duidelijk
meningen bijstuurt omwille van zijn sterke
band met SP.a (zo twijfelt het over zijn
inbreng in het FAN⁽²⁾ omwille van het slikken
door de SP.a van de fiscale amnestie).
Ook voor een politieke partij moet het duidel-
ijk zijn welke verwachtingen ze wel en niet
mag hebben ten aanzien van een sociale
beweging. Groen! zit wat dat betreft een
beetje met een kater omdat zij dat verkeerd
ingeschat heeft. Men is er te gemakkelijk van
uit gegaan dat milieubeweging en sociale
groepen het bochtenwerk zouden blijven vol-
gen. Ik merk vandaag bij Groen! een moeilijk
debat over hoe dient gewerkt aan een open

partij⁽³⁾, om geen op zichzelf gericht clubje te
worden, omwille van leegloop en opgelopen
schade.

OPEN DEBAT

Het proces dat zich heeft ontwikkeld in aan-
loop naar het congres is tot hiertoe boeiend.
Met een sterk luik rond samenwerking en
synergie in de beweging. Waar terecht heel
wat verwachtingen en kansen rond leven. Dat
belangrijke hoofdstuk mag echter de politie-
ke discussie niet in de schaduw zetten. Een
aantal krachtlijnen tekent zich al af. Ja, we
moeten met politiek bezig zijn. Ja, we moeten
mensen stimuleren tot en vormen voor poli-
tiek engagement. En ja, onze politieke con-
tacten verlopen best via mensen waar we ver-
trouwen in hebben en die onze standpunten
mee willen verwezenlijken. Maar over de par-
tijpolitieke binding zijn de meningen erg ver-
scheiden. Ook daar dient het gesprek eerlijk
gevoerd. Naar mijn aanvoelen wordt deze dis-
cussie nog te veel ontweken.

Wat de conclusies ook mogen zijn, ze moeten
het gevolg zijn van een open discussie, met
oog voor de toekomst, over wat wij als bewe-
ging verder in de 21ste eeuw willen realiseren.

En wat denkt u, lezer?

Bent u niet helemaal of helemaal niet akkoord met deze zienswijze, laat het ons weten.

Of bent u het er volmondig mee eens? Ook dat mag u ons – uiteraard – doorseinen.

Ons adres: pers@acw.be

(1) In september 1995 startte de 'nieuwe KAJ' uit de fusie van Kajottersbeweging, VKAJ en KAJ.

(2) FAN: Financieel Actie-Netwerk, netwerk van niet-gouvernementele organisaties en sociale bewegingen (Broederlijk Delen, 11.11.11, ACV...) die ijveren voor een eerlijker en rechtvaardiger financieel beleid door, ondermeer, een pleidooi voor de Tobin-taks en een vermogensbelasting en tegen fiscale amnestie.

(3) OPEN: netwerk voor progressieve frontvorming – denkgroep ontstaan binnen Groen! Zie ook: www.netwerkopen.be.